

ASSUMPCIÓ MARESMA

Ni Marsillachs, ni Celas, ni els cineastes més abrandats, ni els constants estira-i-arrotonsa amb Catalunya semblen pertorbar la voluntat de González de mantenir en el govern aquest cavaller afrancesat, que durant el seu mandat ha torejat les terres catalanes amb aires d'espanyol castís.

Semprún va ser l'home escollit per González, ara fa gairebé disset mesos. La maniobra recordava, poc o molt, la de Mitterrand amb Jack Lang: *charme* i intel·lectualitat. Rendiment previst: *pedigrée*, saber fer i paraules

Per a Semprún, home a qui agrada dir que té dues ànimes –una de polític i l'altra d'escriptor– i que prefereix ser burgès a petitburgès, aconseguir el rendiment ha estat fàcil. Però en comptes de fer-ho a la francesa ho ha fet a l'espanyola.

La seva vida, de guió dirigible, li ha facilitat les coses. Un ex-comunista, ministre. Un guionista de Resnais i Costa Gavras, ministre. Un supervivent del camp nazi de Buchenwald, ministre. Un premi Goncourt, ministre. Un nebot de Maura, ministre. Un guanyador del Planeta, ministre. Un enemic a mort de Carrillo, ministre. Hi ha qui, sintetitzant, l'ha qualificat d'heroi del segle XX. Si els trumfos tenen forma de polèmica, el rendiment real ha estat més del previst. La polèmica ha estat a perpetuïtat. Això sí, portada amb certa elegància. El saber fer, a l'hora de la veritat, s'ha convertit en un gallardejar del més pur estil hispànic, que Semprún ha venut com l'art d'un seductor espanyol europeïtzat, amb somriure permanent. Gallardejar amb Catalunya ha estat un dels seus esports preferits.

Si anem a resultats més tangibles sobre el seu mandat per les terres catalanes, hi ha dues coses més que clares: que el llegat Miró ha anat de Palma a Madrid, i el llegat Dalí ha anat de Figueres a Madrid. Altres resultats podrien ser la concreció, pendent d'anys, per part del Ministeri de pagar la meitat

Semprún, el ministre (I)

Tot i que l'última paraula la té el president espanyol, al Ministeri de Cultura es respiren aires de continuïtat. Els rumors diuen que Semprún mantindrà el càrrec.

EL TEMPS ha volgut fer un repàs al seu mandat. En dues entregues.

Jorge Semprún,
prometent el seu
càrrec com a ministre.

de l'Auditori de Barcelona, una llei de cinema que desagradava als professionals i plantejaments de bona voluntat sobre el llibre i la seva indústria.

Però el fil central de la relació ha estat la provocació constant entre Madrid i Barcelona (de temes importants, no n'han faltat). Semprún ha deixat clar que la cultura catalana tenia conducte umbilical directe amb el govern espanyol per

pura qüestió d'estat. La pervivència del Ministeri de Cultura, quan per Estatut es reconeixen competències exclusives en matèria de Cultura al govern català, ha estat qüestionada una vegada més. Tot i que les declaracions han estat suavitzades sempre *a posteriori* per les dues bandes, sense cap mena d'escrúpols, durant mesos s'han posat a prova quins són els límits de les paraules i dels fets.

Sobretot perquè el debat no ha quedat reduït a una qüestió dialèctica. Les dades que van arribar l'estiu passat sobre les inversions que ha portat a terme el Ministeri de Cultura durant el període 1983-1987 han posat en evidència els desequilibris inversors del Ministeri de Cultura, en una enquesta feta pública per la Generalitat de Catalunya. Ni la calor no va poder evitar l'escàndol.

Els desequilibris donen com a resultat que el Ministeri inverteixi en matèria de cultura 11 ptes./hab. al Principat, al País Valencià 35 ptes./hab. i a les Illes amb 130 ptes./hab., mentre a Madrid n'inverteix 816 ptes./hab. Resumint, el Ministeri de Cultura ha invertit entre 1983 i 1987 un 53% del seu pressupost a Madrid.

El primer toc d'alerta arribà de part del president de la Generalitat de Dalt. Pujol, amb vestit de partit –sense corbata– aprofità el Consell Nacional de Convergència, celebrat l'11 de juliol del 1988, per a dir que no tenia cap sentit l'existència d'un Ministeri de Cultura. Qüestió que, si bé havia estat latent en el govern Max Cahner, més ho havia estat amb el govern de Joaquim Ferrer, que en va fer gairebé una consigna. Aquestes declaracions eren fetes el dia abans de la possessió oficial del càrrec per part del nou ministre.

Semprún va entendre perfectament el que deia Pujol, i no va fer cas de les matisacions de Roca –que havia proposat la creació d'una Secretaria d'Estat amb tasques de coordinació–. La resposta de Semprún va ser taxativa: "Pujol té el suport de la majoria del poble català, i per tant se l'ha de respectar. Respectaré aquesta majoria de catalans, però crec que en els pròxims anys els demostrarem que es necessita un Ministeri de Cultura, que es necessita un estat espanyol".

Semprún demostrà així el seu coneixement de Catalunya. Ell, que durant anys es proclamà del Barça, i que, a l'hora d'afrontar l'autobiografia de Federico Sánchez, va viure un any al Principat perquè necessitava sentir-se lluny de Madrid, lluny de l'apassionament que provocà el seu passat, la va encertar. Semprún sabia que s'estava parlant de política, no de burocràcia.

A finals d'estiu, Pujol i Semprún es troben a Madrid en un acte del Mil·lenari. Pujol diu que Catalunya se sent

ASSUMPCIÓ MARESMÀ

(Arenys de Mar, Maresme, 1956)

El 1989 Felipe González guanyava les eleccions espanyoles per tercera vegada. Un dels ministres que semblava segur que repetiria era el de Cultura, Jorge Semprún.

Assumpció Maresma analitzava en aquest reportatge les claus del seu mandat i els fronts oberts que mantenia, sobretot, al Principat.

Assumpció Maresma –que va guanyar el premi Avui de periodisme 1987 per un reportatge publicat a EL TEMPS (“Com fer el salt discretament”)– va dirigir aquest setmanari del 1992 al 1995 –essent la primera dona que dirigia un mitjà als Països Catalans des de la represa de la democràcia.

Actualment és editora de Vilaweb, empresa que va fundar el 1995 amb Vicent Partal.

desaprofitada. Semprún s’encarrega de la cloenda i està d’acord amb Pujol. Recorda la manifestació de 1977 i el seu aire pacífic. Comença el primer intent d’enterrar la polèmica sobre l’existència o no del Ministeri de Cultura. El conseller de Cultura, Joan Guitart, és enviat a Madrid en to de pau i el 20 de setembre es reuneix amb Semprún. Els mitjans de comunicació analitzen la reunió com un intent de suavitzar les relacions. Guitart així ho diu: “S’ha entrat en una etapa de col·laboració”. Comença un idil·li discret que fa de Guitart un home de diàleg fàcil amb Madrid.

Pujol i Semprún tornen a coincidir al cap de poc. El Liber-88 se celebra a Barcelona. A la inauguració, el mercat europeu i el sud-americà posen distància i cordialitat. Pere Vicens, president del Gremi d’Editors, demana la reducció de l’aplicació de l’IVA fins al tipus zero i un pressupost més gran per al món editorial. Guitart i Semprún coincideixen amb la seva postura poc favorable a la cultura subvencionada.

A penes fa un mes. El 22 d’octubre, Semprún torna a situar les coses en el seu lloc. Aquesta vegada pren la iniciativa ell.

Ho fa a *Le Monde*. La Casa de España a París estrena reformes, precisament amb *mirós* inèdits. *Le Monde* dedica unes pàgines a la renaixença espanyola, amb una entrevista al ministre i una mirada a Madrid com la vitrina de la democràcia. El periodista del diari francès parla del predomini madrileny davant la decadència barcelonina, provocada pel nacionalisme i els seus mals. Semprún afegeix que: “Barcelona és una ciutat on tothom parla espanyol, com a Madrid”, per a continuar dient: “No crec que els problemes que té la ciutat, i que són reals, siguin d’ordre lingüístic. Són, així ho espero, provisionals i lligats a l’afirmació de la nacionalitat catalana”. El ministre afegeix: “A Catalunya hi ha un particularisme cultural molt ric i antic que mai ha deixat de desenvolupar-se malgrat les persecucions, però ha arribat el moment que l’afirmació de la identitat provoca una certa crispació i tancament”. Les declaracions són contestades a bastament, però, més que res, intenten ser tapades al cap de poc per altres declaracions que matisen el

que s’havia escrit en llengua francesa, com si tot fos un problema de traduccions. Un altre mes més tard, Guitart torna a Madrid. Guitart fa demandes concretes: representació catalana a la UNESCO i creació d’un marc estable de relacions. Guitart, però, sobretot, constata que “Semprún coneix la realitat i la problemàtica de Catalunya i demostra una especial sensibilitat i voluntat de col·laboració”. I afegeix: “El ministre, com s’ha explicat, va comentar només que a Catalunya a més del català s’entén i es parla el castellà”. L’efecte *Le Monde* ha estat atenuat.

Enmig del període dilatant, Semprún, com a bon ministre amb passat polític, inicia discussió amb Alvaro Cunhal en la inauguració del I Congrés Internacional sobre l’oposició al règim de Franco, sobre qui i com es va alliberar el polític portuguès. Cunhal replicà ràpidament. Un dia abans que el ministre Semprún celebrés el seus seixanta-cinc anys, Méndez Leite presenta la seua dimissió com a director general de l’ICAA per desacord amb el projecte de llei de cinema i per considerar que la reforma s’està fent a la seva esquena. Semprún, que des dels inicis havia tingut contactes amb els professionals del cinema amb una certa complicitat de col·lega, veu com aquests es rebel·len davant un projecte de llei que consideren nefast. Semprún torna a gallardejar i aprofita l’ocasió per a plantar cara a Pilar Miró i acusar-la, junt amb Méndez Leite, de practicar l’amiguisme com a política. Méndez Leite recomana a Semprún anar al psiquiatre.

A l’endemig hi ha la vaga general del 14-D. Semprún també hi diu la seva. Com a arma de seducció Semprún agafa el paper de castigador. Això sí, sense arribar a extrems d’*enfant terrible*, postura que no lligaria amb els seus cabells blancs.

Però les seves declaracions, qualificades d’insòlites, no impedeixen que la batalla amb els cineastes sigui una de les més dures i més llargues. És una batalla que durarà mesos i que tampoc aconseguiran tancar les fotos esplèndides d’un ministre somrient entre el baró i la baronessa Thyssen. La col·lecció d’art dels Thyssen es quedarà a Espanya. Setanta-cinc peces seran per a Barcelona.